

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Uputstvo za
postupak serifikacije aerodroma

ADR-UPU-002	
Izdanje	1.0
Datum	09.04.2026.
OPŠTA UPOTREBA	

Sadržaj

Skraćenice	3
1. Oblast primjene	4
2. Sertifikacija	5
2.1 Informacije za operatora aerodroma.....	5
2.2 Operator aerodroma.....	5
2.3 Zahtjev.....	5
2.4 Sertifikaciona osnova.....	6
2.5 Sharepoint sistem.....	9
2.6 Odstupanja.....	9
2.7 Dokazi.....	13
2.8 Operator aerodroma i pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi.....	14
3. Aerodromski priručnik	14
4. Procedura sertifikacije	15

Skraćenice

Skraćenica	Značenje
ACV	Agencija za civilno vazduhoplovstvo
Pravilnik	Pravilnik o zahtjevima i administrativnim procedurama koje se odnose na aerodrome („Službeni list“ CG br. 39/18, 55/21 i 109/23) kojim je preuzeta Regulatorna (EU) br. 139/2014

1. Oblast primjene

Tačka ADR.OR.A.005 Pravilnika

Ove smjernice su primjenjive za operatore civilnih aerodroma u smislu člana 2 Priloga 1 Pravilnika o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva („Službeni list CG“, broj 138/21). Navedeni pravilnik se, u skladu sa članom 2 tačka 1 stav e) primjenjuje na aerodrome koji su:

- namijenjeni za javno korišćenje,
- namijenjeni za korišćenje za komercijalni vazdušni prevoz,
- posjeduju procedure instrumentalnog prilaza i/ili polijetanja,
- imaju asfaltiranu poletno-sletnu stazu od najmanje 800 m (fizičke dužine) ili više, ili služe isključivo za helikoptere koji koriste instrumentalne prilazne i odlazne procedure;

2. Sertifikacija

2.1 Informacije za operatora aerodroma

U postupku sertifikacije neophono je obezbijediti adekvatne ljudske i finansijske resurse od strane operatora aerodroma. U predaplikacionoj fazi, moguće je održati informativne sastanke sa ACV-om kako bi se obrazložile regulatorne osnove koje će biti primjenjivane tokom postupka izdavanja sertifikata.

Takođe, na pomenutim sastancima moguće je otvoriti diskusiju o potrebnom setu dokumenata koje izdaju ostali državni organi, a koji će biti neophodni tokom postupka izdavanja sertifikata.

2.2 Operator aerodroma

U skladu sa Pravilnikom o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva („Službeni list CG“, broj 138/21) - (Prenešena Regulativa (EZ) 2018/1139) i Pravilnikom, na aerodromu postoji samo jedan operator aerodroma, koji ima krajnju odgovornost i funkcije koordinacije. Operator aerodroma može druge subjekte da angažuje za aktivnosti na samom aerodromu putem ugovora, ali operator aerodroma ostaje odgovoran – u mjeri koliko je to navedeno Pravilnikom o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost i Pravilnikom.

2.3 Zahtjev

Odgovorno lice operatora aerodroma podnosi zahtjev ACV-u na unaprijed utvrđenom obrascu ADR-FRM-004 (svi obrasci koji se pominju su objavljeni i dostupni na sajtu ACV). U skladu sa Pravilnikom, postupak izdavanja sertifikata za aerodrome na kojima se izvode operacije može trajati najduže 18 mjeseci od datuma podnošenja zahtjeva.

Uz zahtjev ADR-FRM-004, odgovorno lice operatora aerodroma dostavlja sljedeću dokumentaciju:

- Predlog primjenjivih sertifikacionih specifikacija (CS) u skladu sa osnovnim informacijama o primjenjivosti regulatornih zahtjeva iz predaplikacione faze,
- Popunjen formular ADR-FRM-009 – Organizacioni i operativni zahtjevi (ADR.OR i ADR.OPS) i dokumentaciju na osnovu koje podnosilac zahtjeva prikazuje usklađenost sa primjenjivim regulatornim zahtjevima (predmetni formular se popunjava u skladu sa osnovnim informacijama o primjenjivosti regulatornih zahtjeva iz predaplikacione faze);
- Popunjenu Listu provjere za sadržinu aerodromskog priručnika (ADR-CHK-023), predlog Aerodromskog priručnika izrađenog u skladu sa tačkom ADR.OR.E.005 Pravilnika i proceduru za upravljanje promjenama koja je dio priručnika na odobrenje;
- Ukoliko su predložena odstupanja od sertifikacionih specifikacija, dokaze na osnovu kojih se može osigurati prihvatljiv nivo sigurnosti i sigurnosne procjene za svako odstupanje;

- Popunjene obrasce za DAAD (ADR-FRM-008), ELOS (ADR-FRM-006), SC (ADR-FRM-007), organizacionih i operativnih zahtjeva (ADR-FRM-009), kao i Izjavu o usaglašenosti operatora aerodroma (ADR-FRM-005) – svi obrasci se mogu preuzeti sa sajta ACV (navedene obrasce je moguće dostavljati tokom trajanja postupka),
- Dokumentaciju u vezi sa traženim kvalifikacijama i iskustvom odgovornog rukovodioca (odgovornog lica) i drugog nominovanog osoblja;
- Ugovorima sa trećim stranama, ukoliko postoje;
- Dokaze o finskijskoj sposobnosti podnosioca zahtjeva;
- dokumenta kao dokaz iz kojeg je jasno uočljiv odnos između podnosioca zahtjeva i vlasnika aerodroma i/ili vlasnika zemljišta;
- dokaze o uplati naknade za izdavanje sertifikata aerodroma i administrativnih taksi, u skladu sa posebnim propisima,
- dokaze da su procedure leta aerodrome za koji je podnesen zahtjev odobrene od strane ovlašćene organizacije, kao i

svu ostalu dokumentaciju ili dokaze koji su navedeni u napomenama obrasca ADR-FRM-004.

2.4 Sertifikaciona osnova

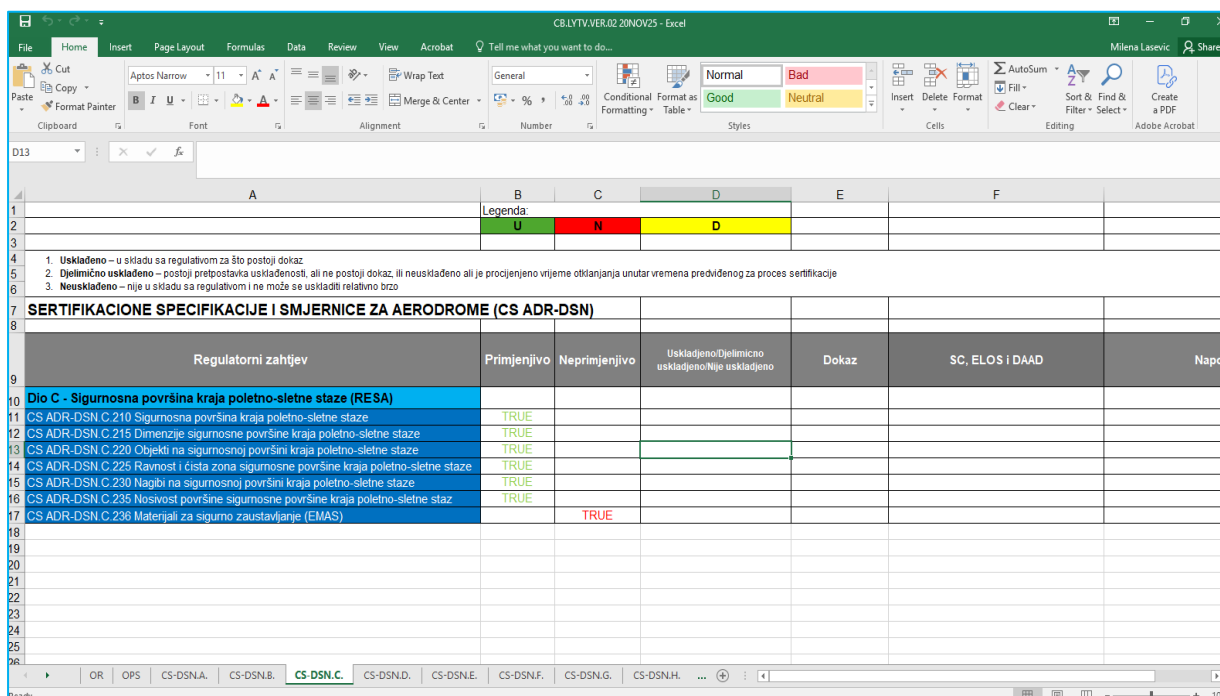
ACV će na osnovu podnesenog zahtjeva i predloga primjenjivih sertifikacionih specifikacija, utvrditi sertifikacionu osnovu (CB) u skladu sa tačkom ADR.AR.C.020 Pravilnika, nakon čega se ista dostavlja podnosiocu zahtjeva na popunjavanje.

Sertifikaciona osnova sastoji se od:

- sertifikacionih specifikacija koje Agencija smatra primjenjivim za aerodrom za koji je podnesen zahtjev i koje su na snazi na dan podnošenja zahtjeva;
- svih odredbi sertifikacionih specifikacija za koje je Agencija prihvatila ekvivalentan nivo sigurnosti (ELOS) a koje je podnosilac zahtjeva dužan da demonstrira; i
- svih posebnih uslova (Special Contidion) propisanih u skladu sa tačkom ADR.AR.C.025 Pravilnika, čije uključivanje u sertifikacionu osnovu Agencija smatra neophodnim.

Prvi korak:

Dostavljanje nacрта sertifikacione osnove (CB) i primjenjivih ADR.OR i ADR.OPS zahtjeva.

Regulatorni zahtjev	Primjenjivo	Neprimjenjivo	Usklađeno/Djelimično usklađeno/Nije usklađeno	Dokaz	SC, ELOS i DAAD	Napomena
Dio C - Sigurnosna površina kraja poletno-sletne staze (RESA)						
CS ADR-DSN C.210 Sigurnosna površina kraja poletno-sletne staze	TRUE					
CS ADR-DSN C.215 Dimenzije sigurnosne površine kraja poletno-sletne staze	TRUE					
CS ADR-DSN C.220 Objekti na sigurnosnoj površini kraja poletno-sletne staze	TRUE					
CS ADR-DSN C.225 Ravnost i čista zona sigurnosne površine kraja poletno-sletne staze	TRUE					
CS ADR-DSN C.230 Nagibi na sigurnosnoj površini kraja poletno-sletne staze	TRUE					
CS ADR-DSN C.235 Nosivost površine sigurnosne površine kraja poletno-sletne staze	TRUE					
CS ADR-DSN C.236 Materijali za sigurno zaustavljanje (EMAS)		TRUE				

Primjer sertifikacione osnove (CB) i primjenjivih ADR.OR i ADR.OPS zahtjeva

Svi primjenjivi zahtjevi biće označeni zelenom bojom u koloni „Primjenjivo“, dok će zahtjevi koji nisu primjenjivi za određeni aerodrom biti označeni crvenom bojom u koloni „Neprimjenjivo“.

Drugi korak:

Operator aerodroma razrađuje detaljnije sertifikacionu osnovu (CB) u skladu sa smjernicama sa zajedničkog sastanka iz predaplikacione faze. Nakon dostavljanja predloga sertifikacione osnove i primjenjivih ADR.OR i ADR.OPS zahtjeva, operator aerodroma može predložiti izmjenu iste na način da pojedinačne zahtjeve, iako prvobitno nijesu bili primjenjivi, želi da preimenuje u „Primjenjivo“ ili obratno, sve dok takvi postupci nemaju uticaja na suštinu podnesenog zahtjeva. Ukoliko je od strane operatora aerodroma bilo zahtjeva za izmjenama sertifikacione osnove (CB), izmijenjena sertifikaciona osnova mora biti ponovo pregledana i utvrđena od strane ACV.

ACV će utvrđene verzije sertifikacione osnove evidentirati kroz nazive fajla na sljedeći način: CB.LYXX.VER.XX uz datum.

Treći korak:

Nakon usaglašavanja i utvrđivanja sertifikacione osnove (CB), operator aerodroma sprovodi detaljne preglede postojeće infrastrukture (**infrastrukturni zahtjevi**). Uz rezultat ovih pregleda, operator aerodroma dodaje za svaki infrastrukturni element procjenu usklađenosti („usklađeno“ ili „nije usklađeno“) u koloni „procjena usklađenosti“, uključujući opciju za odstupanje za koju smatra da je adekvatna (ELOS, SC, ili DAAD), ukoliko je potrebno.

Za organizacione i operativne zahtjeve (ADR.OR i ADR. OPS), operator aerodroma vrši provjeru svih postojećih procedura i funkcije upravljanja u odnosu na prihvatljive načine

usaglašavanja i smjernice (AMC i GM). Uz rezultat ove provjere, operator aerodroma dodaje procjenu usklađenosti („usklađeno“ ili „nije usklađeno“) u koloni „procjena usklađenosti“, uključujući odstupanje (AltMoc), ukoliko je potrebno.

Bitno je istaći da je za pozitivan ishod u postupku izdavanja sertifikata neophodno obezbijediti da svi sertifikacioni zahtjevu budu označeni sa „usklađeno“, ili da za sertifikacione zahtjeve kod kojih je označeno „djelimično usklađeno“ ili „nije usklađeno“ bude primjenjen odgovarajući element odstupanja. Dakle, za odstupanja od sertifikacionih specifikacija moguće je primijeniti neki od sledećih mehanizama: ELOS, DAAD ili Special Condition, dok je za odstupanja od ADR.OR i ADR.OPS zahtjeva prije izdavanja sertifikata, potrebno da postoji odobren korektivni akcioni plan (CAP) od strane ACV-a. Aletarnativni načini usaglašavanja organizacionih i operativnih zahtjeva (AMC) su objašnjeni kroz tačku 2.6 ovog Uputstva.

Primjer sertifikacione osnove:

CS ADR-DSN.D.320 Objekti u osnovnoj stazi rulne staze

Osnovna staza rulne staze treba da obezbijedi čist prostor od objekata koji mogu ugroziti rulanje vazduhoplova.

Ukoliko na aerodromu postoje objekti u zoni osnovne staze rulne staze, koji se nalaze na udaljenosti manjoj od propisane, klasifikacija „nije usklađeno“ treba da stoji samo za tu rulnu stazu čija osnovna staza nije oslobođena od objekata koji tu ne smiju biti. Za ovu jednu stavku preduzima se otklanjanje nepravilnosti u toku postupka sertifikacije, ili primjena odgovarajuće metode odstupanja ukoliko otklanjanje nije moguće u razumnom roku.

Za dokaze koji se dostavljaju ACV-u, pogledati poglavlja 2.6 i 2.7.

Četvrti korak:

Nakon popunjavanja u skladu sa prethodnom tačkom uputstva, operator aerodroma šalje sertifikacionu osnovu ACV-u za pregled. U ovom koraku, ne moraju se pružiti dokazi, procedure ili dokumenti za moguća odstupanja.

SERTIFIKACIONE SPECIFIKACIJE I SMJERNICE ZA AERODROME (CS ADR-DSN)						
Regulatorni zahtjev	Primjenjivo	Neprimjenjivo	Usklađeno/Djelimično usklađeno/Nije usklađeno	Dokaz	SC, ELOS i DAAD	Napomena
Dio C - Sigurnosna površina kraja poletno-sletne staze (RESA)						
CS ADR-DSN.C.210 Sigurnosna površina kraja poletno-sletne staze	TRUE		D			
CS ADR-DSN.C.215 Dimenzije sigurnosne površine kraja poletno-sletne staze	TRUE		D			
CS ADR-DSN.C.220 Objekti na sigurnosnoj površini kraja poletno-sletne staze	TRUE		D			
CS ADR-DSN.C.225 Ravnost i čista zona sigurnosne površine kraja poletno-sletne staze	TRUE		N		DAAD	
CS ADR-DSN.C.230 Nagibi na sigurnosnoj površini kraja poletno-sletne staze	TRUE		N		DAAD	
CS ADR-DSN.C.235 Nosivost površine sigurnosne površine kraja poletno-sletne staze	TRUE		N		DAAD	
CS ADR-DSN.C.236 Materijali za sigurno zaustavljanje (EMAS)		TRUE				

Primjer popunjene sertifikacione osnove

Peti korak:

Po prijemu sertifikacione osnove, ACV vrši konačan pregled iste pri čemu će, ukoliko utvrdi da su uz zahtjev dostavljene pogrešno klasifikovane stavke u predlogu sertifikacione osnove, zatraži od podnosioca zahtjeva dodatna pojašnjenja i dokumentaciju. Nakon potvrde da je sertifikaciona osnova adekvatno popunjena, operator aerodroma biće pozvan da demonstrira usklađenost sa primjenjivim zahtjevima i s tim u vezi dostavi odgovarajuće dokaze (vidjeti poglavlje 2.7 – šesti korak) i potrebne dokumente za odstupanje (vidjeti poglavlje 2.6).

Tokom postupka sertifikacije, važeće verzije regulatornih zahtjeva za CS.DSN i GM, kao i AMC i GM, može da promijeni EASA. U tom slučaju, ACV će informisati operatora aerodroma na koji način će se tretirati ove izmjene tokom postupka sertifikacije.

Za važeću verziju sertifikacionih specifikacija, prihvatljivih načina usalgašavanja (AMC) i smjernica (GM) koristiće se one koje su donesene odlukom direktora EASA-e, i objavljene na internet stranici ACV-a. Radi lakšeg korišćenja navedenih mehanizama, ACV će na svom sajtu objaviti i verziju dokumenta Easy Access Rules for Aerodromes.

2.5 Sharepoint sistem

Osim podnošenja zahtjeva za izdavanje sertifikata, ostali dokumenti u postupku sertifikacije mogu se dostavljati u elektronskom obliku na način i u formi koji odredi ACV. Postoji mogućnost i formiranja zajedničke platforme za djeljenje podataka pri čemu se mora voditi računa da su podaci raspoloživi kako za operatora aerodroma tako i za članove Tima za sertifikaciju koji formira ACV. Dostavljeni dokumenti moraju biti posljednje njihove verzije.

2.6 Odstupanja

Odstupanja od organizacionih i operativnih zahtjeva i od sertifikacionih specifikacija (ELOS, SC ili DAAD) su dozvoljena u skladu sa Pravilnikom.

Svako odstupanje mora da bude navedeno u sertifikacionoj osnovi sa odgovarajućim potrebnim dokumentima.

Dokument o odstupanju za svako odstupanje će biti u formatu koji se može pratiti uključujući sve neophodne i navedene informacije, kako je istaknuto u sljedećoj tački.

Sertifikat je moguće izdati uz postojanje odstupanja od organizacionih i operativnih zahtjeva (nalaz nivoa 2), pri čemu mora postojati odobren korektivni akcioni plan (CAP) na osnovu prethodno dostavljene sigurnosne procjene od strane podnosioca zahtjeva.

Odstupanja od sertifikacionih specifikacija - CS

Odstupanja uopšte, obično predstavljaju način rješavanja nekih postojećih infrastrukturnih problema. Operator aerodroma mora unaprijed da uzme u obzir dodatni rizik koji je prouzrokovan odstupanjem. Ukoliko su moguće druge opcije za ispunjavanje određenog zahtjeva – sertifikacione specifikacije, te opcije treba uzeti u obzir.

- **ELOS** (Ekvivalentan nivo sigurnosti – *Equivalent level of safety*)

- Operator aerodroma za bilo koje odstupanje od sertifikacionih specifikacija može predložiti ispunjavanje zahtjeva iz Priloga VII Pravilnika o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva, na način drugačiji od propisanog sertifikacionim specifikacijama, s tim da osigura ekvivalentni nivo sigurnosti (ELOS). Prihvatanjem ELOS-a od strane Agencije, on postaje dio sertifikacione osnove (CB) za određeni aerodrom. Trajanje ELOS-a nije ograničeno. Podnosilac zahtjev za prihvatanje ELOS-a podnosi na obrascu ADR-FRM-006 uz prateću dokumentaciju.
- Dokumentacija kojom operator aerodroma demonstrira usklađenost sa zahtjevima i osigurava ekvivalentni nivo sigurnosti, a kojom je na odgovarajući način prikazano da je svrha standarda (sertifikacione specifikacije) zadovoljena, mora biti potpuna, uvjerljiva i potkrepljena dokazima. Operator aerodroma predlaže i metodu koju će koristiti u demonstriranju usklađenosti sa CS-om (kvantitativnu ili kvalitativnu). Načini kojima se postiže ekvivalentni nivo sigurnosti mogu biti fizički ili projektni (znakovi, oznake,...), tehnički ili proceduralni u skladu sa regulatornim zahtjevima.
- Dokumentacija koju operator aerodroma dostavlja uz zahtjev za odobrenje ELOS (ekvivalentni nivo sigurnosti), mora sadržati:
 - Opis situacije,
 - Opis odstupanja u skladu sa Pravilnikom,
 - Razloge koji su usloveli odstupanje,
 - kratak opis alternativnih mjera kojima se zadovoljava svrha standarda (sertifikacione specifikacije) i osigurava nivo sigurnosti propisan sertifikacionom specifikacijom,
 - Potpisana sigurnosna procjena, uključujući identifikaciju i mjere za ublažavanje rizika. Sigurnosna procjena mora biti izrađena u skladu sa Sigurnosnom informacijom - Sigurnosna procjena za aerodrome 2017/003,
 - Identifikovane promjene u postojećim procedurama i postupcima,
 - Tehničku dokumentaciju (geodetske karte, proračune, rezultate ispitivanja, izvještaje stručnih lica).
 - Predlog za objavu vazduhoplovnih podataka, kao i
 - Način implementacije mjera ublažavanja rizika (odgovorna lica i vremenski rok).
- Nakon što se utvrdi da je moguće prihvatiti ELOS za određenu sertifikacionu specifikaciju, Agencija popunjava drugi dio obrasca ADR-FRM-006 i o tome obavještava podnosioca zahtjeva.
- **SC** (Posebni uslovi – *Special condition*)
 - Ukoliko je standard (sertifikaciona specifikacija) neprikladan za primjenu ili neprimjenjiv na određenom aerodromu, Agencija umjesto predmetnog sertifikacionog standarda propisuje posebne detaljne tehničke specifikacije, ograničenja i procedure sa kojima se operator aerodroma mora uskladiti – posebne

- uslove (SC) za taj aerodrom, kako bi se zadovoljili zahtjevi iz Priloga VII Pravilnika o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva. Podnošenje zahtjeva za propisivanje i propisivanje samih posebnih uslova vrši se na obrascu ADR-FRM-007.
- Za korišćenje posebnih uslova (SC) kao opcije za odstupanje, u obzir se uzimaju posebne lokalne okolnosti (topografija, prirodne prepreke, itd.) koje su nepromjenjivog karaktera.
 - Neprikladnost/nepromjenjivost sertifikacione specifikacije može proizlaziti iz:
 - Fizičkih, topografskih ili sličnih ograničenja u vezi sa lokacijom aerodroma,
 - Neuobičajenih fizičkih i drugih karakteristika dizajna aerodroma, ili
 - Prethodnih iskustava s tog ili s aerodroma sličnih infrastrukturnih karakteristika, gdje je sigurnost bila ugrožena.
 - Poseban uslov (SC) postaje dio sertifikacione osnove (CB) tog aerodroma, dok trajanje posebnog uslova nije ograničeno.
 - Dokumentacija kojom se dokazuje poseban uslov (SC) mora biti potpuna, uvjerljiva i potkrijepljena dokazima i mora da sadrži sveobuhvatan postupak analize sigurnosti izvođenja operacija imajući u vidu da se odstupa od standarda (sertifikaciona specifikacija). Propisani posebni uslovi (procedure i ograničenja) moraju služiti za kontrolu preostalog rizika.
 - Dokumentacija koju operator aerodroma dostavlja uz zahtjev za propisivanje specijalnih uslova (SC), popunjen na obrascu ADR-FRM-007 za izdavanje posebnih uslova (SC) mora da sadrži:
 - Opis lokalne situacije,
 - Detaljno obrazloženje posebnih nepromjenjivih okolnosti (teren, prepreke, itd.),
 - Opis odstupanja u skladu s Pravilnikom,
 - Razloge koji su uslovili odstupanje,
 - Kratak predlog i opis alternativnih mjera (procedure i ograničenja) kojima se postiže prihvatljiv nivo sigurnosti,
 - Potpisana sigurnosna procjena, uključujući identifikaciju i mjere za ublažavanje rizika. Sigurnosna procjena mora biti izrađena u skladu sa Sigurnosnom informacijom - Sigurnosna procjena za aerodrome 2017/003,
 - Tehničku dokumentaciju (geodetske karte, proračune, rezultate ispitivanja, izvještaje stručnih lica)
 - Predlog za objavu vazduhoplovnih podataka, kao i
 - Način implementacije mjera ublažavanja rizika (odgovorna lica i vremenski rok).

- Nakon što se utvrdi da je zahtjev podnosioca opravdan, Agencija popunjava drugi dio obrasca ADR-FRM-007 i o propisanim posebnim uslovima (SC) obavještava podnosioca zahtjeva.
- **DAAD** (Dokument o prihvatanju odstupanja i akcijama – *Deviation And Action Document*)
 - DAAD se može primijeniti za bilo koji dio infrastrukture koji je izgrađen i bio operativan prije 12.06.2018 godine. Trajanje DAAD-a je ograničeno do perioda važenja koji odobri Agencija. Podnosilac u zahtjevu koji se podnosi na obrascu ADR-FRM-008 propisuje mjere ublažavanja za navedeno odstupanje. DAAD se sa rokom važenja, odobren od strane Agencije, prilaže uz sertifikat operatora aerodroma.
 - Uz zahtjev se dostavlja dokumentacija kojom operator aerodroma dokazuje DAAD, i ista mora biti potpuna, uvjerljiva i potkrijepljena dokazima, te mora da sadrži dokumentaciju kojom se osigurava sigurno izvođenje operacija na aerodromu do isteka odobrenog perioda trajanja DAAD-a. Predmetna dokumentacija (Action document) mora biti potpisana od strane odgovornog lica.
 - Dokumentacija koju operator aerodroma dostavlja uz zahtjev za odobravanje DAAD-a mora da sadrži sledeće:
 - Opis lokalne situacije,
 - Opis odstupanja u skladu s Pravilnikom,
 - Razloge koji su uslovili odstupanje,
 - Opis planiranih aktivnosti unutar realnih vremenskih okvira,
 - Izjavu potpisanu od strane odgovornog lica o planiranim mjerama za ublažavanja rizika, korektivnim mjerama i rokovima za njihovo sprovođenje,
 - Prepoznavanje promjena prilikom implementacije planiranih aktivnosti,
 - Potpisanu sigurnosnu procjenu, uključujući identifikaciju i mjere za ublažavanje rizika, kao i način implementacije mjera ublažavanja rizika (odgovorna lica i vremenski rok). Sigurnosna procjena mora biti izrađena u skladu sa Sigurnosnom informacijom - Sigurnosna procjena za aerodrome 2017/003,
 - Tehničku dokumentaciju (geodetske karte, proračune, rezultate ispitivanja, izvještaje stručnih lica),
 - Predlog za objavu vazduhoplovnih podataka.
 - Nakon što se utvrdi da je zahtjev podnosioca opravdan, Agencija popunjava drugi dio obrasca ADR-FRM-008 o prihvatanju DAAD-a i o tome obavještava podnosioca zahtjeva.
 - Primjena mjera za ublažavanje rizika i korektivnih mjera provjerava se tokom vršenja kontinuiranog nadzora.

Alternativni načini usaglašavanja organizacionih i operativnih zahtjeva (AMC)

- **AltMoc** (alternativni načini usaglašavanja)

- U slučajevima kada operator aerodroma planira koristiti alternativne načine usaglašavanja (AltMoC), umjesto prihvatljivih načina usaglašavanja (AMC), operator aerodroma je dužan da prethodno o tome pisanim putem obavijesti Agenciju.
- Uz obavještenje, operator mora dostaviti sljedeće:
 - detaljan opis predloženog AltMoC rješenja,
 - identifikaciju zahtjeva koji se zamjenjuje AltMoC-om,
 - analizu i obrazloženje da predloženi način osigurava istovjetan nivo sigurnosti,
 - sve tehničke, proceduralne i organizacione mjere koje podržavaju predlog,
 - sigurnosnu procjenu, ako je primjenjivo.
- Agencija će razmotriti predloženi AltMoC i ukoliko se procijeni da predloženi način osigurava jednak nivo sigurnosti, donijet će odluku o prihvatanju predloga.
- Odobreni AltMoC postaje sastavni dio sertifikacione dokumentacije i primjenjuje se isključivo za konkretne uslove i opseg operacija za koje je odobren.

2.7 Dokazi

Za svaki infrastrukturni, organizacioni i operativni zahtjev, operator aerodroma mora ACV-u da pruži dokaze na osnovu kojih prikazuje usaglašenost. Takođe, tokom svake promjene sertifikacione osnove, neophodno je dostaviti nove dokaze o zadovoljenju promijenjenih kriterijuma, ukoliko je to primjenjivo.

U okviru **šestog koraka** za izradu i utvrđivanje sertifikacione osnove i primjenjivih organizacionih i operativnih zahtjeva, ACV pruža neke osnovne smjernice o tipu i vrsti dokaza koji se dostavljaju, a to su:

→ Dokazi za ispunjavanje sertifikacionih specifikacija

Dokazi treba da budu tehnički dokumenti kao što su: glavni projekat, projekat izvedenog stanja, geodetski elaborat, posebni izvještaji o sprovedenim radnjama radi utvrđivanja karakteristika ili drugih osobina materijala, mape, itd.. Svaki dokaz mora da bude nepobitan i sljediv i, ukoliko postoji drugačije tumačenje dokaza, uporediv sa gore navedenim dokumentima.

→ Dokazi za organizacione i operativne zahtjeve

Dokazi treba da budu priručnici, uputstva, procedure, metode ili instrukcije. Svaki dokaz mora da bude nepobitan i sljediv i, ukoliko postoji drugačije tumačenje dokaza, uporediv sa gore navedenim dokumentima.

Priručnici, uputstva, procedure, metode ili instrukcije su suštinski dokumenti povezani sa aerodromskim priručnikom. Iz ovog razloga, ti dokumenti treba da budu usklađeni sa preporukama iz poglavlja 4 (aerodromski priručnik).

→ **Demonstriranje usaglašenosti**

U skladu sa tačkom ADR.OR.B.025 Pravilnika, operator aerodroma u obavezi je da pruži ACV-u način na koji demonstrira usaglašenost sa primjenjivim regulatornim zahtjevima. S tim u vezi, ACV će prihvatiti da se kao matrica usaglašenosti koristi dokument koji se koristio prilikom formiranja sertifikacione osnove i primjenjivih organizacionih i operativnih zahtjeva (vidjeti prvi korak), s tim da će ovaj dokument biti dio interne mreže operatora aerodroma i dostupan na uvid ovlašćenim licima ACV-a tokom nadzorničkih aktivnosti.

2.8 Operator aerodroma i pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi

Shodno Evropskoj regulativi, nije navedeno da sam operator aerodroma mora da izradi svu potrebnu dokumentaciju. Ako drugi subjekti koji obavljaju operacije kod operatora aerodroma pruže dokumentaciju (procedure, dokaze itd.) operatoru aerodroma, on mora da provjeri da li ovi dokumenti ispunjavaju njegove sopstvene kriterijume i zatim da ih dostavi tokom postupka sertifikacije ACV-u.

3. Aerodromski priručnik

Aerodromski priručnik sadrži sve relevantne i potrebne podatke za sigurne operacije na aerodromu. Prilikom podnošenja zahtjeva, podnosilac će dostaviti i popunjenu Listu provjere za sadržaj aerodromskog priručnika (ADR-CHK-023), pereuzetu sa sajta ACV.

Verzija aerodromskog priručnika od momenta predavanja zahtjeva može se mijenjati, s obavezom podnosioca zahtjeva da do kraja postupka sadržinu dokumenta u potpunosti uskladi sa regulatornim zahtjevima.

Struktura priručnika mora da bude u skladu sa tačkom ADR.OR.E.005 Pravilnika i pripadajućim načinima usaglašavanja i smjericama i može da bude napravljena tako da podrazumijeva više povezanih dokumenata, dok bi se u samom aerodromskom priručniku navele reference koje upućuju na druga dokumenta.

Sve navedeno u procedurama, metodama, kontrolnim listama ili instrukcijama mora da bude kompletirano i mora da ima:

- jasan naziv koji se može pratiti,
- kontrolisano shodno verziji i datumu,
- definisanu odgovornost (vlasnik),
- istoriju izmjena.

Procedure, metode, kontrolne liste ili instrukcije moraju da budu sačinjene u skladu sa operativnom veličinom aerodroma. U okviru ovih dokumenata pitanja koja se odnose na zaduženja, odgovornosti i koordinaciju (ko šta radi, kako i ukoliko je potrebno u koordinaciji sa kim”), moraju da budu jasno definisana. Uz to, ovi dokumenti moraju da budu napisani tako da budu jasni i jednostavni u najvećoj mogućoj mjeri, da svako – ko sa njima mora da radi – može sa lakoćom da čita i razumije ove dokumente.

Posljednja revizija aerodromskog priručnika koja je pregledana od strane ACV-a i za koju je utvrđeno da ispunjava zahtjeve iz tačke ADR.OR.E.005 Pravilnika, unijeće se prilikom izdavanja sertifikata.

4. Postupak sertifikacije

Nakon što operator aerodroma završi 6. korak (tačka 2.7) za sertifikacionu osnovu i dostavi potrebna dokumenta iz tačke 2.3 (ukoliko je primjenjivo), ACV će započeti aktivnostu u okviru postupka izdavanja sertifikata.

S tim u vezi, ACV će naručito posvetiti pažnju:

→ **Određivanju uslova korišćenja postojećeg aerodroma**

Kada su u pitanju već postojeći aerodromi, a za koje je podniet zahtjev za izdavanje sertifikata u skladu sa Pravilnikom, Agencija će propisati uslove pod kojima će operator aerodroma obavljati operacije na aerodromu tokom trajanja postupka izdavanja sertifikata, osim ako Agencija ne utvrdi da je potrebno suspendovati rad aerodroma.

→ **Provjeri dokumentacije**

Svi dostavljeni dokumenti, kao i sve izjave, biće provjereni u pogledu nepobitnosti, sljedljivosti i usklađenosti sa Pravilnikom.

→ **Procjeni nominovanog osoblja**

Kako bi se u potpunosti procijenilo da li operator aerodroma ispunjava uslove za izdavanje sertifikata, ACV će ugovoriti sastanak sa podnosiocem zahtjeva sa ciljem procjene odgovornog rukovodioca i nominovanog osoblja, uzimajući u obzir njihove stručne kvalifikacije, regulatorne i zahtjeve za pozicijama u upravljačkom sistemu.

Neposredna provjera objekata, opreme i procedura operatora aerodroma

Neposredna provjera objekata i opreme operatora aerodroma i procedura operatora aerodroma sprovodi se kao sveobuhvatna provjera sa ciljem provjere usaglašenosti sa svim zahtjevima iz Pravilnika o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva i Pravilnika u oblastima koje su primjenjive za određeni aerodrom, uključujući prihvatljive načine usaglašavanja (AMC) i alternativne načine usaglašavanja (AltMocs).

Navedena provjera će se sprovoditi uobičajenom metodom kojom se sprovode provjere od strane Agencije, pri čemu će biti moguće konstatovati nalaze (nivo 1, 2 ili opservacije), kao i određivati rok za njihovo otklanjanje i zahtjevati izradu analize uzorka i plana korektivnih aktivnosti za njihovo otklanjanje.

Odgovornost je operatora aerodroma da Izjava o usklađenosti sadrži sve relevantne odredbe, u skladu sa tačkom ADR.OR.B.025 Priloga 1 Pravilnika. Primjerak Izjave o usaglašenosti dat je u Obrascu ADR-FRM-005.

ACV će unaprijed obavijestiti operatora aerodroma o terminu neposredne provjere objekata i opreme, kao i povezanih procedura.

Korekcije/poboljšanja prije izdavanja sertifikata

Ukoliko ACV utvrdi da je operator aerodroma otklonio nepravilnosti koje su postojale u prvoj verziji matrice usaglašenosti, gdje je operator aerodroma zadovoljenje regulatornog zahtjeva ocijenio kao „djelimično usklađeno“ zbog procjene da će isto do kraja sertifikacionog postupka biti „usklađeno u potpunosti“, ACV će nakon verifikacione/kontrolne provjere odobriti izmjenu matrice usaglašenosti i promjenu klasifikacije zadovoljenja predmetnih regulatornog/ih zahtjeva.

Takođe, verifikacione/kontrolne provjere ACV će sprovesti u cilju verifikacije otklanjanja neusaglašenosti koje su utvrđene tokom neposredne provjere objekata, opereme i procedura operatora aerodroma.

Ukoliko u postupku sertifikacije nije moguće otkloniti neusaglašenost do trenutka izdavanja sertifikata, a predmetna neusaglašenost predstavlja nalaz nivoa 2, postoji mogućnost nastavka postupka i izdavanja sertifikata podnosiocu zahtjeva uz odobreni korektivni akcioni plan od strane ACV (odnosi se na ADR.OR i ADR. OPS zahtjeve).

U slučaju nalaza nivoa 1, izdavanje sertifikata nije moguće, prije otklanjanja.

Agencija će izdati sertifikat operatoru aerodroma kada utvrdi da je operator aerodroma demonstrirao usaglašenost sa tač. ADR.OR.B.025 i ADR.OR.E.005 Priloga 1 Pravilnika. Sertifikat važi na neograničeni period vremena i biće predmet kontinuiranih nadzornih aktivnosti nadležnog organa.